

Інновації як фактор конкурентоспроможності поліграфічного підприємства

Бондаренко С.М.

кандидат економічних наук, доцент
Київського національного університету технологій та дизайну

Грибан Н.С.

магістр кафедри менеджменту
Київського національного університету технологій та дизайну

Розглянуто вплив інноваційної діяльності на конкурентоспроможність підприємств. Проаналізовано місце України в світових рейтингах конкурентоспроможності національних економік. Виявлено взаємозв'язки підвищення конкурентоспроможності з розвитком інноваційних процесів на підприємстві та розглянуто можливості управління цими процесами на основі інноваційної збалансованості. Розглянуто підходи до забезпечення конкурентоспроможності поліграфічного підприємства на інноваційній платформі.

Ключові слова: інновації, інноваційна діяльність, конкурентоспроможність, конкурентні переваги, поліграфічне підприємство.

Бондаренко С.М., Грибан Н.С. ИННОВАЦИИ КАК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПОЛИГРАФИЧЕСКОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Рассмотрено влияние инновационной деятельности на конкурентоспособность предприятий. Проанализировано место Украины в мировых рейтингах конкурентоспособности национальных экономик. Выявлены взаимосвязи по-вышения конкурентоспособности с развитием инновационных процессов на предприятии и рассмотрены возможности управления этими процессами на основе инновационной сбалансированности. Рассмотрены подходы к обеспечению конкурентоспособности полиграфического предприятия на инновационной платформе.

Ключевые слова: инновации, инновационная деятельность, конкурентоспособность, конкурентные преимущества, полиграфическое предприятие.

Bondarenko S.M., Griban N.S. INNOVATIONS AS A FACTOR OF COMPETITIVENESS OF PRINTING ESTABLISHMENT

The influence of innovation activity on the competitiveness of enterprises is considered. The place of Ukraine in the world ratings of the competitiveness of national economies is analyzed. The relationships of increasing competitiveness with the development of innovative processes at the enterprise are revealed and the possibilities of management of these processes on the basis of innovation balance are considered. The approaches to ensuring the competitiveness of the printing company on the innovation platform are considered.

Keywords: innovations, innovative activity, competitiveness, competitive advantages, polygraphic enterprise.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Історія досягнення успіху у бізнес-середовищі доводить, що процвітання національної економіки забезпечується високими результатами і конкурентними перевагами окремих організацій та підприємств. У світовій практиці немає жодного прикладу економічно сильної держави, яка б не мала або мала мало сильних компаній, конкурентоспроможних на світовому ринку. Підприємства і організації України мають бути конкурентоспроможними на глобалізованому насиченому ринку. Висока динаміка економічних процесів, науково-технічного прогресу, інтенсивність конкуренції вимагають від усіх учасників ринку активізації інноваційної діяльності. І хоча в результаті інноваційних перетворень зроста-

ють витрати всіх видів ресурсів і ризику, проте збільшується різноманітність підходів до процесів забезпечення конкурентоспроможності підприємства і його перемоги у конкурентній боротьбі. Нині відсутність інновацій призводить до втрати конкурентоспроможності підприємства, тому обрана тема дослідження є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізом завдань щодо забезпечення конкурентоспроможності підприємств на основі інновацій займалися зарубіжні та вітчизняні вчені, такі як О. Гудзинський, М. Денисенко, Є. Діденко, П. Друкер, А. Касич, К. Оппенлендер, А. Поддєрьогін, Й. Шумпетер та ін. У роботах [2–5; 12; 16] розглянуто питання конкуренції, конкурентоспроможності та кон-

курентних переваг. Управлінню інноваціями на підприємстві присвячено статті [6; 7; 9; 10]. Інновації завжди пов'язані з інвестиціями, внутрішні можливості формування яких досліджено в роботі [11].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У швидкоз-мінному та часто несприятливому ринковому середовищі функціонування сучасних підприємств суттєво підвищилася значущість створення конкурентних переваг, забезпечення конкурентоспроможності та реалізації стратегій конкуренції на основі інновацій. Незважаючи на широке коло наукових досліджень у цій сфері, вказані проблеми потребують подальшого розгляду та вдосконалення. Зокрема, до цього часу у науковців немає одностайної думки щодо сутності поняття конкурентоспроможності підприємства на основі інновацій. Зазначене актуалізує необхідність досліджень, пов'язаних із формуванням конкурентних переваг на основі інноваційної збалансованості.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження стану та проблем управління конкурентоспроможністю підприємства, визначення ролі інновацій та виявлення взаємозв'язків підвищення конкурентоспроможності з розвитком інноваційних процесів на підприємстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Конкурентоспроможність підприємства є однією з найважливіших категорій ринкової економіки і характеризує можливість та ефективність адаптації підприємства до умов зовнішнього середовища. Конкурентоспроможність – це здатність об'єкта витримувати конкуренцію порівняно з аналогічними об'єктами на даному ринку [16].

Як свідчать статистичні дані, досягнуто успіхів за інноваційним вектором розвитку, результатом чого стало поліпшення позицій України у Глобальному індексі конкурентоспроможності 2015/2016 (The Global Competitiveness Index) за субіндексом «Інновації» порівняно з минулим роком – з 93-го до 52-го місця серед 148 країн. У рейтингу за Глобальним інноваційним індексом 2016/2017 (The Global Innovation Index) Україна піднялась на шість позицій і посіла 50-е місце [1].

Зросла частка промислових підприємств, які займалися інноваціями: у 2015 р. вона становила 17,36% від загальної кількості промислових підприємств України, а в 2016 р. – 18,9%. Для імплементації положень Закону України «Про наукову і науково-технічну

діяльність» від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII визначено порядок конкурсного обрання членів Наукового комітету Національної ради з питань розвитку науки і технологій, що дасть змогу забезпечити участь лідерів наукової спільноти, які мають визначні наукові здобутки, бездоганну наукову репутацію та довіру в науковому середовищі, у процесах формування та реалізації основних напрямів наукової та науково-технічної діяльності в Україні. Іншим важливим кроком на шляху розбудови інноваційної економіки та інноваційної інфраструктури стало затвердження середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня, де визначено найважливіші вектори високотехнологічного розвитку України, зокрема в галузях машинобудування, АПК, фармацевтики та медичного обслуговування, а також природоохоронних, ресурсозберігаючих, інформаційних та нанотехнологій.

Високі місця у світових рейтингах конкурентоспроможності національних економік займають лише ті країни, видатні здобутки яких зумовленні залученням саме інноваційного чинника. Центр новин ООН назвав Швейцарію, Великобританію, Швецію, Нідерланди і США світовими лідерами у сфері інновацій. Такий висновок зроблено згідно з доповіддю про становище в галузі інтелектуальної власності у світі за 2015 р., яка була присвячена впливу інновацій на економічне зростання і розвиток [13].

Україна посідає 64-е місце в світі у сфері інновацій. Інтенсивність перебігу глобалізаційних процесів у світовій економіці вимагає від України реакції на важливі економічні виклики [13]. Важливо розвинути здатність своєчасно й ефективно опанувати передові досягнення в галузях науки, техніки і новітніх технологій, оскільки вплив науково-технічної та інноваційної сфер сприяє швидкому економічному зростанню держави. Нехтування проблемами організації та стимулювання розвитку інноваційного складника економіки з боку держави може призвести до втрати Україною можливості брати активну участь у формуванні основних тенденцій відтворення глобальних ринків науково-технічних інновацій та нових технологій.

Інновації мають здатність швидко змінювати цілі сектори економіки та приносити величезні економічні, соціальні та фінансові зиски країнам, які створюють для них сприятливе середовище. Тобто для забезпечення конкурентоспроможності та ефективності

підприємства мають переходити від поодинокого освоєння впроваджень нововведень до масштабного комплексного процесу щодо генерування та впровадження інновацій, а саме, стати на шлях інноваційного розвитку.

Для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки України інноваційними мають стати всі вітчизняні підприємства, бо вони в своїй масі, на жаль, є недосконалими і часто продукують конкурентоспроможну продукцію неефективними засобами, які характеризуються високими енерго-, матеріалозатратами і трудомісткістю, низькою заробітною платою, невисокими прибутками.

На забезпеченість конкурентоспроможності та досконалість вітчизняних підприємств впливає низка гальмівних чинників, серед яких відзначимо [7]: недостатність фінансових ресурсів та інформації щодо впровадження нових технологій; низький рівень попиту на інноваційну продукцію; небажання і слабку сприйнятливості підприємств до впровадження інновацій; низький рівень інноваційного потенціалу підприємств; нестачу кваліфікованого персоналу; труднощі кооперації та інтеграції з іншими підприємствами тощо.

Міжнародні експерти визначають чотири чинники низької інноваційної активності вітчизняних підприємств:

– домінуюча частка традиційних галузей (металургія, вуглевидобування, енергетика, основна хімія), які не є науково інтенсивними і не формують попит на НДР;

– висока інфляція, коливання курсу, високі процентні ставки не створюють сприятливого інвестиційного клімату для НДР;

– наявні інструменти підтримки інновацій (інвестиційні фонди, технопарки, бізнес-інкубатори, центри трансферу технологій тощо) обмежені у фінансових можливостях та не мають кваліфікованих менеджерів;

– для банків більш привабливим є кредитування інших видів підприємницької діяльності (торговельні операції, будівництво, операції з нерухомістю), відсутні стимули для підтримки НДР [7].

Часто вважають, що інновації – це тільки питання технологій. Проте це не так. Інноваційність стосується будь-якого аспекту діяльності підприємства: інновацій в організації й управлінні підприємством, кадрових, маркетингових, інформаційних, фінансових інновацій тощо. Під час вибору інноваційних проєктів також приймається до уваги ресурс часу. Важливо враховувати, що заплановані інновації завжди мають певні часові межі.

Дослідження інновацій як основи конкурентоспроможності проводилося на базі поліграфічних підприємств України. Поліграфія є однією із найсучасніших інформаційних сфер діяльності, що швидко розвиваються. Сьогодні тут використовуються останні досягнення електроніки, автоматики, обчислювальної техніки, фізики, хімії, інших наук. Зростаючі вимоги сучасних споживачів сприяють розвитку кращого сервісу, стимулюють до впровадження новітньої техніки й устаткування, поліпшення якості продукції та швидкості друку.

Велика частина поліграфічних компаній займається найзатребуванішим видом діяльності – друком брошур і буклетів, конвертів, візиток і бейджів, рекламних плакатів, листівок, постерів, бланків, блокнотів та іншої продукції. Сьогодні великий попит на терміновий цифровий друк, і впровадження новітніх технологій дає змогу максимально знизити тимчасові витрати на підготовку і друк будь-якої продукції друкарні. Всі етапи робіт здійснюються у межах лише однієї цифрової друкарні, що значно спрощує процес.

Сучасні можливості цифрової поліграфії просто вражають. Новітні комп'ютери й устаткування для цифрового друку дають змогу домагатися неймовірних ефектів. Останні досягнення комп'ютерної обробки зображення, підготовки і цифрового друку ведуть до того, що буклети, плакати і настільні календарі виглядають ефектно і привабливо. Високоякісний друк кольорових зображень не лише максимально наближає відтворення кольору до оригіналу, а й народжує нові художні можливості, що посилюють виразність об'єктів дизайну. Новітні технології розділення кольорів у поліграфії забезпечують високоякісну передачу колірної і тональної зображення практично на будь-який носій [15].

Інновації в поліграфії дають змогу максимально зменшити трудомісткість робіт і скоротити кількість співробітників організації, що веде до здешевлення вартості друкарської продукції. Всі етапи підготовки виробу до друку в сучасній цифровій поліграфії може виконувати лише один працівник.

Нове устаткування у цифровій поліграфії дає змогу відкривати напрями діяльності, які нещодавно здавалися неможливими. Зараз навіть невеликі друкарні, обладнані за останнім словом техніки, можуть конкурувати з великими підприємствами в якості й обсягах накладів повнокольорової друкарської продукції. Причому терміни виконання замов-

лення тут набагато менше, а сервіс – якісніший. Маленькі приватні друкарні зазвичай орієнтовані на клієнта і на відміну від великих компаній виконують навіть невеликі обсяги робіт. Перелік послуг такої поліграфії досить широкий, а устаткування дає змогу виготовляти друкарську продукцію різної складності дуже оперативно і відмінної якості.

У зв'язку з таким розвитком поліграфічного виробництва докорінно змінюється роль друкаря на підприємстві. Це вже не колишній друкар, а висококваліфікований оператор сучасного поліграфічного устаткування, функції якого докорінно міняються залежно від обслуговуваних їм машин. Тому змінюються і програми для навчання друкарів, які повинні досконало опанувати сучасну комп'ютеризовану техніку. Друкар має бути знайомий із технологією підготовки видавничих процесів, і з допечатними технологіями, і, звичайно, з мультимедіа і новими програмними рішеннями, без яких сьогодні неможливо і кроку ступити [17].

Підґрунтям забезпечення конкурентоспроможності поліграфічного підприємства на інноваційній платформі потрібно вважати такі підходи, як: визначення пріоритетних напрямів інноваційної діяльності поліграфічного

підприємства, виходячи з його цілей, політики і економічної стратегії; скорочення кількості рівнів управління підприємством для прискорення процесу впровадження інновацій; оптимізація термінів розроблення та впровадження інноваційних проектів; упровадження міжнародних стандартів у систему управління поліграфічним підприємством; забезпечення економічної безпеки поліграфічного підприємства та ін.

Висновки з цього дослідження. На глобалізованому насиченому ринку підприємства України мають бути конкурентоспроможними. Висока динаміка економічних процесів, науково-технічного прогресу, інтенсивність конкуренції вимагають від усіх учасників ринку активізації інноваційної діяльності. Розглянуто вплив інноваційної діяльності на конкурентоспроможність підприємств. Проаналізовано місце України у світових рейтингах конкурентоспроможності національних економік. Проаналізовано чинники інноваційної активності вітчизняних підприємств. Акцентовано увагу на необхідності активізації інноваційної діяльності поліграфічного підприємства та розглянуто підходи до забезпечення їх конкурентоспроможності на інноваційній платформі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2017 році». – К. : НІСД, 2017. – 928 с.
2. Бондаренко С.М. Ділова досконалість підприємств як фактор конкурентоспроможності національної економіки України / С.М. Бондаренко // Економічний простір. – 2016. – № 116. – С. 200–208.
3. Бондаренко С.М. Моделювання стратегії конкуренції промислового підприємства / С.М. Бондаренко // Стратегія економічного розвитку України. – 2001. – Вип. 7. – С. 400–408.
4. Бондаренко С.М. Оцінка конкурентоспроможності підприємства / С.М. Бондаренко, А.А. Невмержицька // Технології та дизайн. – 2014. – № 2(11) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/td_2014_2_15.pdf.
5. Бондаренко С.М. Система показників конкурентоспроможності, соціально-економічної ефективності для споживача та рейтингу виробу на ринку / С.М. Бондаренко // Проблеми науки. – 2001. – № 10. – С. 40–46.
6. Волова О.В. Інноваційна діяльність підприємства як основа його стабільного та безпечного розвитку / О.В. Волова, Є.О. Діденко // Формування ринкових відносин в Україні. – К. : НДЕІ, 2014. – № 11(162). – С. 77–82.
7. Гудзь О.Є. Роль інновацій щодо забезпечення конкурентоспроможності та ефективності підприємства / О.Є. Гудзь // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. – 2015. – Вип. 161. – С. 3–11.
8. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
9. Касич А.О. Інноваційна продукція як основа підвищення конкурентоспроможності підприємств України / А.О. Касич, М.В. Назарова, Т.А. Климович // Держава та регіони. – 2008. – № 2. – С. 66–69.
10. Касич А. Investigation of modern approaches to efficiency analysis of the functioning of corporate innovation systems / А. Касич, М. Вохозка, Н. Бугас // Технологический аудит и резервы производства. – 2017. – № 2/4(34). – С. 35–40.
11. Касич А.О. Теоретичні і методичні основи аналізу внутрішніх джерел фінансування інвестиційної діяльності / А.О. Касич // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 3(117). – С. 243–250.

12. Осовська Г.В. Менеджмент організацій : [навч. посіб.] / Г.В. Осовська, О.А. Осовський. – К. : Кондор, 2007. – 676 с.
13. Семен І. Світові лідери у сфері інновацій / І Семен // Free voice information analysis center [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://iac.org.ua/svitovi-lideri-u-sferi-innovatsiy/>.
14. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. – К. : Державна служба статистики України. – 2016. – 257 с.
15. Сучасні технології і інновації в поліграфії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.innovanews.ru/info/news/media/9682/.
16. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации : [учеб. пособ.] / Р.А. Фатхутдинов. – М. : Эксмо, 2005. – 544 с.
17. Філін В. Загальні тенденції розвитку поліграфічних послуг / В. Філін [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://compuart.ru/article/8846>.